

Opomenutý důkaz

Opomenutým důkazem je zejména takový důkaz, jehož provedení má zásadní význam pro posouzení otázky viny, avšak obecný soud jej bez věcně adekvátního odůvodnění zamítne, eventuálně zcela opomene, což znamená, že ve vlastních rozhodovacích důvodech o něm ve vztahu k jeho zamítnutí nebyla zmínka buď žádná, či toliko okrajová a obecná, neodpovídající povaze a závažnosti věci.

(Usnesení Nejvyššího soudu České republiky sp.zn. 6 Tdo 725/2017, ze dne 20.7.2017)

Nejvyšší soud ČR rozhodl v neveřejném zasedání o dovoláních, která podali obvinění V. Č., a M. D., proti rozsudku Krajského soudu v Brně ze dne 3. 11. 2016, sp. zn. 9 To 119/2016, jako soudu odvolacího v trestní věci vedené u Okresního soudu ve Žďáru nad Sázavou pod sp. zn. 3 T 26/2014, tak, že podle § 265i odst. 1 písm. a) tr. ř. se dovolání obviněného V. Č. odmítá. Podle § 265k odst. 1, 2 tr. ř. se částečně zrušují rozsudek Krajského soudu v Brně ze dne 3. 11. 2016, č. j. 9 To 119/2016-1637, ve výrocích, jímž bylo podle § 256 tr. ř. zamítnuto odvolání obviněného M. D. a jímž byla podle § 228 odst. 1 tr. ř. uložena tomuto obviněnému povinnost společně a nerozdílně s obviněnými J. D., P. T. a V. Č. zaplatit škodu ve výši 3.191.381 Kč poškozenému TOKOZ a.s., se sídlem Ž.n.S., jakož i všechna další rozhodnutí na zrušenou část rozhodnutí obsahově navazující, pokud vzhledem ke změně, k níž došlo zrušením, pozbyla podkladu. Podle § 265l odst. 1 tr. ř. se věc ve zrušené části přikazuje Krajskému soudu v Brně, aby ji v potřebném rozsahu znovu projednal a rozhodl.

Z odůvodnění :

I.

1. Rozsudkem Okresního soudu ve Žďáru nad Sázavou ze dne 11. 11. 2015, č. j. 3 T 26/2014-1518, byli obvinění M. D. a V. Č. (dále též „obvinění“, příp. „odvolatelé“) uznáni vinnými zločinem krádeže podle § 205 odst. 1, odst. 4 písm. c) tr. zákoníku spáchaným ve spolupachatelství podle § 23 tr. zákoníku (ad 1), obviněný M. D. navíc přečinem legalizace výnosů z trestné činnosti podle § 216 odst. 1 písm. a), odst. 2 písm. b) tr. zákoníku spáchaným ve spolupachatelství podle § 23 tr. zákoníku (ad 2). Jmenovaní obvinění se označených trestných činů podle zjištění nalézacího soudu dopustili společně se spoluobviněnými J. D. a P. T. tím, že

1)
obžalovaní J. D., P. T., M. D. a V. Č. společně
v době od 1. 1. 2012 do 11. 4. 2013 v areálu společnosti TOKOZ, a. s. na ul. Santiniho 20/26 ve Žďáru nad Sázavou, z vnitřních prostor budov označených jako slévárna zinku, sklad a mezisklad svitků,

po předchozí vzájemné dohodě spočívající v úmyslu odcizit materiál a výrobky a tyto odcizené věci vyvézt z areálu společnosti TOKOZ, a. s. za účelem jejich prodeje, kdy obžalovaný J. D. byl ve společnosti TOKOZ, a. s. zaměstnán jako manipulační dělník a uvedené odcizené věci v areálu společnosti TOKOZ, a. s. zajišťoval a ukrýval, obžalovaný V. Č. byl ve společnosti TOKOZ, a. s. zaměstnán jako skladový dělník, a umožňoval přístup k zásobám materiálu ve skladu, a opatřoval falešné propustky za účelem bezproblémového vývozu materiálu z areálu společnosti TOKOZ, a. s., obžalovaný M. D., rovněž zaměstnanec společnosti TOKOZ, a. s., odcizené věci nakládal nebo hlídal při jejich nakládání a obžalovaný P. T. odcizené věci z areálu společnosti TOKOZ, a. s. vyvážel,

přičemž finanční hotovost získanou prodejem odcizeného materiálu si mezi sebou rozdělili a peníze použili pro vlastní potřebu, postupně tak odcizili 49.509 kg slitiny zinku v hodnotě 2.250.679,10 Kč a 25.288 kg slitiny hliníku v hodnotě 1.104.074 Kč a odcizených výrobků, a to 4 kusů ohradových palet, tzv. gitterboxů s 1800 kg zinkových a hliníkových polotovarů v hodnotě 136.628 Kč, přičemž odcizený materiál nakládali do nákladního motorového vozidla značky Citroën Jumper, reg. zn. nebo vozidla značky Iveco, reg. zn., a následně jej s padělanými propustkami vyváželi přes nákladní vrátnici z areálu společnosti TOKOZ, a. s.,

když níže popsaným způsobem odcizený materiál prodávali na ulici J. ve Ž. n. S., na provozovně firmy P. B., dále pak v obci D. R., okr. Ž. n. S., na provozovně společnosti ALFA SCRAP, s. r. o., IČ: 26929619, a dále v obci M., okr. H. B., na provozovně firmy P. J.,

čímž poškozené společnosti TOKOZ, a. s., IČ: 25670042, se sídlem Santiniho 20/26, Žďár nad Sázavou, způsobili škodu celkem ve výši nejméně 3.494.381,10 Kč, přičemž odcizené výrobky byly zčásti vráceny, a následně byla poškozené společnosti obžalovanými část škody uhrazena,

2)
obžalovaný J. D. společně s obžalovanými P. T. a M. D.

v době od 28. 2. 2012 do 17. 8. 2012 na ulici J. ve Ž. n. S., ve sběrně kovového odpadu provozované osoby samostatně výdělečně činné OSVČ P. B., s místem podnikání U l., L. n. J., prodali P. B., nar., za kterého při výkupu materiálu jednali jeho zaměstnanci J. K., nar. a A. O., nar., proti kterým je trestní řízení vedeno samostatně, celkem 8.461 kg slitiny hliníku a 13.830 kg slitiny zinku, když uvedený materiál byl předtím odcizen ve společnosti TOKOZ, a. s., Žďár nad Sázavou, a na uvedenou provozovnu za účelem jeho prodeje přepravován obžalovanými P. T. a M. D., přičemž v úmyslu zastržit původ prodávaných odcizených věcí obžalovaní J. D. a M. D. pracovníkům výkupny J. K. a A. O. poskytli osobní údaje osob, které ve skutečnosti uvedený materiál neprodávaly a o celé věci nevěděly, a to H. D., nar., L. D., nar., M. T., nar., T. P., nar., a M. B., nar.,

přičemž obžalovaný J. D. získal prodejem uvedeného materiálu finanční částku nejméně 365.097 Kč a z takto získaných finančních prostředků předal obžalovanému M. D. částku ve výši nejméně 50.000 Kč a obžalovanému P. T. částku ve výši nejméně 15.000 Kč,

v době od 24. 9. 2012 do 18. 4. 2013 v obci M., okr. H. B., ve sběrně kovového odpadu provozované osoby samostatně výdělečně činné P. J., s místem podnikání T. - D. L., po předchozí vzájemné dohodě spočívající v tom, že P. T. sám zajistí prodej materiálu, který byl předtím odcizen ve společnosti TOKOZ, a. s., Žďár nad Sázavou, a sám jej prodá svým jménem a po prodeji předá J. D. finanční prostředky v dohodnuté výši odpovídající ceně 22 Kč za 1 kg odcizeného hliníku a 12 Kč za 1 kg odcizeného zinku, prodal obžalovaný P. T. P. J., nar., který při výkupu jednal s obžalovaným P. T. sám nebo prostřednictvím svého zaměstnance K. V., v 16 případech celkem 15.632 kg slitiny hliníku a 35.382 kg slitiny zinku včetně 4 kusů ohradových palet, tzv. gitterboxů, z nichž nejméně jeden z nich byl označen viditelným logem společnosti TOKOZ, kdy tento materiál byl předtím odcizen ve společnosti TOKOZ, a. s., a do uvedené sběrně za účelem jeho prodeje přepravován obžalovaným P. T., když v úmyslu zastržit původ prodávaných odcizených věcí kupujícímu nepravdivě tvrdil, že je vlastníkem uvedeného materiálu, který pochází z jeho firmy a jedná se o nadnormativní zásoby určené k likvidaci,

přičemž P. T. získal prodejem uvedeného materiálu finanční částku ve výši nejméně 1.302.852 Kč, a z takto získaných finančních prostředků předal obžalovanému J. D. částku ve výši nejméně 800.000 Kč,

Kč, který následně nejméně 151.000 Kč z takto získaných finančních prostředků předal obžalovanému M. D.,

obžalovaný P. T. dne 7. 9. 2012 v obci D. R., okr. Ž. n. S., v provozovně společnosti ALFA CSRAP, s. r. o., IČ: 26929619, prodal společnosti Alfa Scrap, s. r. o. celkem 1.195 kg slitiny hliníku a 297 kg slitiny zinku a prodejem uvedeného materiálu získal finanční částku ve výši 40.602 Kč.

2. Za tuto trestnou činnost byl obviněný M. D. odsouzen podle § 205 odst. 4 tr. zákoníku za použití § 43 odst. 1 tr. zákoníku k úhrnnému trestu odnětí svobody v trvání dvou a půl roku, jehož výkonu mu byl podle § 81 odst. 1 tr. zákoníku a § 82 odst. 1 tr. zákoníku podmíněně odložen na zkušební dobu v trvání pěti roků. Obviněný V. Č. byl odsouzen podle § 205 odst. 4 tr. zákoníku k trestu odnětí svobody v trvání dvou a půl roku, jehož výkon mu byl podle § 81 odst. 1 tr. zákoníku a § 82 odst. 1 tr. zákoníku podmíněně odložen na zkušební dobu v trvání čtyř roků. Týmž rozsudkem bylo rozhodnuto o vině a trestu spoluobviněných J. D., P. T. (viz výše) a rovněž P. J. a K. V. (výrok o vině pod bodem 3 rozsudku). Podle § 229 odst. 1 tr. ř. byla poškozená společnost TOKOZ, a. s. odkázána se svým nárokem na náhradu škody na řízení ve věcech občanskoprávních.

3. O odvolání obviněných J. D., P. T., M. D., P. J., K. V. a poškozené společnosti TOKOZ, a. s., rozhodl Krajský soud v Brně rozsudkem ze dne 3. 11. 2016, sp. zn. 9 To 119/2016 tak, že napadený rozsudek podle § 258 odst. 1 písm. b), f), odst. 2 tr. ř. zrušil ve výroku o trestu obviněného P. T. a ve výroku o náhradě škody a podle § 259 odst. 3 písm. b), odst. 4 tr. ř. nově rozhodl tak, že obviněnému P. T. podle § 205 odst. 4 tr. zákoníku za použití § 43 odst. 2 tr. zákoníku uložil úhrnný trest odnětí svobody v trvání dvou a půl roku, jehož výkon mu podmíněně odložil na zkušební dobu v trvání pěti let, podle § 228 odst. 1 tr. ř. obviněným J. D., P. T., M. D. a V. Č. uložil povinnost společně a nerozdílně zaplatit způsobenou škodu poškozené společnosti TOKOZ, a. s. ve výši 3.191.381 Kč a podle § 256 odvolání obviněných J. D., M. D., P. J. a K. V. zamítl.

II.

4. Proti shora citovanému rozsudku Krajského soudu v Brně podali obvinění V. Č. prostřednictvím obhájce Mgr. et Bc. Luboše Klimenta a M. D. prostřednictvím obhájce JUDr. Jaroslava Pavlase, Ph.D. dovolání. Obviněný V. Č. v něm uplatnil důvod dovolání podle § 265b odst. 1 písm. g) tr. ř., M. D. dovolací důvod podle § 265b odst. 1 písm. g) a l) tr. ř.

5. Obviněný V. Č. podal dovolání do výroku o uložení povinnosti k náhradě škody. Předeslal, že souhlasí s názory, které soud prvního stupně ve svém rozhodnutí zaujal, a proto se vzdal svého zákonného práva na odvolání k druhé instanci. Nesouhlasí však s názorem odvolacího soudu a míní, že pro správnou právní kvalifikaci je třeba zjištění způsobené škody. Nesouhlasí s tím, že pouhé přezkoumání a dokazování skutečností dostatečných pro kvalifikaci skutkového stavu a vymezení podstaty trestného činu by mělo být podkladem pro vynesení výroku o náhradě škody. V rozsahu provedeného dokazování nelze podle jeho názoru jednoznačně rozhodnout o povinnosti k náhradě škody. Doložená zpráva o daňové kontrole nemůže být bezpečným dokladem o výši způsobené škody, protože soudy se nemohou spokojit s převzetím závěru jiného orgánu. Současně nesouhlasí se závěrem odvolacího soudu, podle něhož by se měla povinnost k náhradě škody vztahovat na všechny obviněné společně a nerozdílně. Došlo k rozporu mezi uloženými tresty, když na jedné straně soudy správně individuálně přistoupily k jednotlivému přispění spolupachatelů ke spáchání výše popsané trestné činnosti, ale současně uložil odvolací soud povinnost k náhradě prokázané škody v neprokázané výši všem spoluobviněným společně a nerozdílně.

6. Závěrem obviněný navrhl, aby Nejvyšší soud podle § 265k odst. 2 tr. ř. zrušil rozsudek Krajského soudu v Brně ve výroku 2) a podle § 265m odst. 2 tr. ř. odkázal poškozeného na řízení ve věcech občanskoprávních.

7. Obviněný M. D. podal dovolání do výroku 2. a 3. a namítl extrémní rozpor mezi provedenými důkazy a skutkovým stavem. Je přesvědčen (část II.), že soudy dospěly k nesprávným skutkovým zjištěním stran jeho podílu na předmětné trestné činnosti a v této části považuje pro absenci dostatečného odůvodnění bodů 1) a 2) výroku o vině rozsudek soudu prvního stupně za nepřezkoumatelný. Připomíná, že se doznal k šesti dílčím skutkům a že z ostatních důkazů plyne, že se celé záležitosti účastnil teprve od července do závěru roku 2012. O návrhu obhajoby na doplnění dokazování v tomto směru v odvolacím řízení nebylo nijak rozhodnuto, což považuje za porušení práva na spravedlivý proces. Odkazuje na rozsudek soudu prvního stupně, podle něhož mu svědčí menší míra způsobené škody a menší podíl na zisku z prodeje, což soud sice zohlednil ve výroku o trestu, nikoli již ve výroku o náhradě škody. Názor odvolacího soudu, podle něhož měl na způsobení škody největší podíl, považuje za závěr přesahující rámec hodnocení důkazů.

8. V části III. zopakoval, že jeho vina byla vyslovena ve stejném rozsahu jako u ostatních spoluobviněných. Odkázal na protokol o svém výslechu ze dne 20. 11. 2013, podle něhož se dopustil krádeže v šesti dílčích případech, z toho třikrát řídil vozidlo s odcizeným materiálem, jednou byl přítomen u odvozu materiálu obviněným P. T. a dvakrát hlídal přípravu odcizeného materiálu do přepravních boxů. Z rozsudku soudu prvního stupně soudu není zřejmé, z jakého důvodu mu byla přičtena vina ve všech 23 případech, zejména potom v části realizované v roce 2013. Hodnocení důkazů v této části považuje za neúplné, výrok o vině v něm nemá oporu. Výpověď J. D. nepovažuje za věrohodný důkaz o své vině, a to s ohledem na její postupné změny a rozpory v jejím obsahu. Procesní vadu spatřuje v tom, že odvolací soud posledně jmenovaného opětovně nevyslechl. Nesouhlasí ani s tím, že byl uznán vinným ve vztahu k celé způsobené škodě, tj. v rozsahu 3.494.381,10 Kč, jím způsobená dosahovala částky 407.321,60 Kč, pokud by se jednalo o dražší zinek. Jeho vina nebyla prokázána co do způsobení značné škody. Vzhledem k solidární odpovědnosti spoluobviněných je pro jeho osobu následek z takového výroku plynoucí likvidační. Za procesní vadu označuje i úvahu odvolacího soudu, že po druhé závěrečné řeči mělo jeho odvolání směřovat pouze do výroku o trestu. Vzhledem k jeho postoji v průběhu řízení nelze učinit závěr, že by jím rozsah odvoláním napadených výroků byl zúžen. Po celou dobu řízení je pro něho rozhodující výrok o vině, který bezprostředně ovlivňuje výrok o náhradě škody.

9. Obviněný namítá, že jeho vina nebyla správným způsobem posouzena ani v případě trestného činu legalizace výnosů z trestné činnosti (část IV.). Má za to, že nelze mechanicky stanovit jeho vinu ke všem dílčím skutkům. Další činnosti následně dobrovolně zanechal a nevykonával žádný vliv na jednání ostatních spoluobviněných. Soudům vytyká, že se dostatečně nevypořádaly s námitkou „postižitelnosti tzv. samoprání“, které není v teorii a praxi jednotně pojímáno. Poukazuje na nemožnost souběhu trestných činů zatajení daně a krácení příjmů nebo souběhu krádeže a podvodu, kdy je kradená věc prodána třetí osobě. V tomto duchu lze podle jeho názoru vyslovit vinu pouze v rámci trestného činu základního, tj. trestného činu krádeže. Stran předestřených pochybností má za to, že měla být aplikována zásada in dubio pro reo.

10. Obviněný závěrem navrhl (část VI.), aby Nejvyšší soud podle § 265k odst. 1, odst. 2 tr. ř. zrušil výroky 2) a 3) rozsudku odvolacího soudu a výroky 1) a 2), jakož i výrok o trestu z rozsudku soudu prvního stupně a v tomto rozsahu vrátil věc soudu prvního stupně. Navrhl, aby předseda senátu Nejvyššího soudu podle § 265o tr. ř. odložil výkon napadeného rozhodnutí.

11. Nejvyšší státní zástupce se k podaným dovoláním vyjádřil prostřednictvím státní zástupkyně činné u Nejvyššího státního zastupitelství. Ta v úvodu k dovolání podanému obviněným V. Č. uvedla,

že směřuje výlučně proti výroku odvolacího soudu o náhradě škody. Jím použitou argumentací se však podle jejího názoru nelze věcně zabývat z formálního důvodu nepřijatelnosti dovolání. Poukázala na dostupnou judikaturu (sp. zn. 5 Tdo 266/2012, jehož podstatnou část zmínila), týkající se této otázky ve věci, která byla ve vztahu k dovolateli projednávána před soudem druhého stupně výlučně na podkladě odvolání poškozeného (za stavu, kdy výroky o vině a trestu ve vztahu k němu nabyly právní moci) a tedy se týká shodných procesních podmínek jako je tomu v předmětné trestní věci.

12. Ve vztahu k dovolání obviněného M. D. uvedla, že dovolání směřuje především proti výroku o jeho vině, a to takovým způsobem, který vychází ze zpochybnění správnosti právního posouzení skutku, tak jak vyplývá z výroku o jeho vině, a v návaznosti na něj pak ze zpochybnění navazujícího výroku o trestu, jakož i výroku o náhradě škody. Státní zástupkyně připomenula, že jak vplynulo z odůvodnění napadeného rozsudku odvolacího soudu s odkazem na průběh veřejného zasedání, nařízeného mj. i k projednání odvolání obviněného M. D., jeho opravný prostředek původně směřoval do všech výroků napadeného rozsudku s tím, že teprve u veřejného zasedání mělo dojít k jeho omezení toliko co do druhu a výměry trestu, které mělo být spojeno s návrhem na uložení mírnějšího trestu odnětí svobody a na daleko kratší zkušební dobu. V této souvislosti podotkla, že byl opatřen odpovídající protokol o uvedeném procesním úkonu odvolacího soudu (protokol o veřejném zasedání před Krajským soudem v Brně ze dne 20. 10. 2016, sp. zn. 9 To 119/2016, kdy dne 3. 11. 2016 již došlo pouze k vyhlášení rozsudku), ze kterého však takové skutečnosti nevyplývají. Obhájce obviněného M. D. v průběhu předmětného veřejného zasedání naopak odkázal na písemné odůvodnění odvolání, jakož i na návrh v něm uvedený, přičemž ze znění jeho odvolání ze dne 12. 2. 2016 zcela jednoznačně vyplývá, že směřuje proti všem rozsudečným výrokům. Pokud odvolací soud za této situace nepodrobil své přezkumné činnosti výrok o dovolatelově vině, pak tak měl rozhodně učinit za podmínek § 254 odst. 1 tr. ř., aniž by bylo účelným dále uvažovat o povinnosti jeho přezkumného postupu v intencích ustanovení § 254 odst. 2 tr. ř. Podle názoru státní zástupkyně je v tomto kontextu zřejmé, že případný judikatorní odkaz na usnesení Nejvyššího soudu sp. zn. 4 Tdo 412/2013 o nepřijatelnosti dovolání obviněného, směřujícího do výroku o vině, nebude příhodným.

13. Státní zástupkyně zopakovala dovolací námitky obviněného M. D. a ve vztahu k jím namítanému extrémnímu nesouladu mezi skutkovými zjištěními a z nich vyvozenými skutkovými závěry podotkla, že o poukazovanou situaci, zakládající výjimečný důvod zásahu do skutkového stavu věci a založenou na takovém porušení jeho práva na spravedlivý proces, se v daném případě nejednalo. Odůvodnění odsuzujícího rozsudku soudu prvního stupně (za stavu, že se soud odvolací za výše popsaných procesních okolností výrokem o vině jmenovaného dovolatele nezabýval, ačkoliv bylo namístě, aby postupoval podle § 254 odst. 1 tr. ř. i ve vztahu k tomuto výroku) nelze upřít odpovídající kvalitu vyslovených hodnotících úvah. To za stavu, že z nich vyplývá zjevná logická návaznost mezi provedenými důkazy, jejich hodnocením a učiněnými skutkovými zjištěními na straně jedné a právními závěry na straně druhé. Skutkové závěry, jež soud nalézací přijal na podkladě vyhodnocení provedených důkazů (jak vyplývá především z těch pasáží jeho rozsudku na č. l. 35 až 36, ve kterých popisuje veškeré rozhodné okolnosti vzniku a průběhu spolupachatelské součinnosti všech šesti spoluobviněných, a tudíž i tohoto dovolatele) splňují podle jejího názoru kritéria předepsaného hodnotícího postupu ve smyslu § 2 odst. 5, 6 tr. ř. Přitom přijaté skutkové závěry plně odpovídají provedeným důkazům a způsob odůvodnění jeho rozsudku rozhodně naplňuje požadavky zákona (§ 125 odst. 1 tr. ř.).

14. Dovolatelem uplatněná argumentace je založena na prosazení uplatněné obhajoby o jeho menším podílu na celkově prisouzeném trestném jednání s tím, že se ho neúčastnil ve všech označených časových úsecích a nelze tak vyvodit jeho trestní odpovědnost za škodlivý následek v celém rozsahu, uvedeném pod bodem 1) výroku o vině. Podle státní zástupkyně však přehlíží ty skutkové okolnosti, které se vztahují k zákonným znakům spolupachatelské trestné součinnosti, páchané za podmínek §

23 tr. zákoníku. Na zcela shodném argumentačním podkladě, vycházejícím z uvedeného zaměření uplatněné obhajoby, pak obviněný ve vztahu k bodu 2) výroku o vině označil za nepřezkoumatelný výrok o získání většího prospěchu - nad 50.000 Kč. Konstatované námitky skutkové povahy nezakládají žádný z důvodů dovolání ve smyslu § 265b tr. ř. a tím ani povinnost jejich věcného přezkoumání v dovolacím řízení (usnesení Ústavního soudu sp. zn. II. ÚS 651/02 a sp. zn. III. ÚS 78/05). Námitky jím vznesené nejsou podřaditelné ani pod dovolací důvody podle § 265b odst. 1 písm. g), l) tr. ř. použité v posuzovaném případě.

15. Přestože tomu tak není u námitky, směřující proti způsobu právního posouzení skutku ad 2) výroku o vině, kterou lze z důvodu respektu k jeho skutkovému podkladu považovat za kvalifikovanou, nelze jí přisvědčit; zcela shodné stanovisko vztahuje státní zástupkyně i k námitce směřující proti adheznímu výroku. Dovolatel podle ní v rámci namítaného vyloučení souběhu zločinu krádeže podle § 205 odst. 1, 4 písm. c) tr. zákoníku a přečinu legalizace výnosů z trestné činnosti podle § 216 odst. 1 písm. a), odst. 2 písm. b) tr. zákoníku přehlédl, že mezi uvedenými trestnými činy je vztah vícečinného souběhu, vyznačující se jejich vzájemným samostatným postavením, aniž by tak bylo posuzování jednoho z nich závislé na jiném. Lze-li v poslední uplatněné námitce, směřující proti adheznímu výroku spojenému se solidární platební povinností čtyř obviněných (včetně dovolatele) spatřovat nepřímý poukaz na absentující postup podle § 438 odst. 2 občanského zákoníku (a contr. § 3028 odst. 1 obč. zák.), pak je třeba důvodnost takové námitkové eventuality odmítnout s tím akcentem, že v případě fakultativního postupu soudu při rozhodování o dělené odpovědnosti škůdců za škodu podle jejich konkrétní účasti na jejím spáchání, nelze vadu chybějící aplikace tohoto hmotněprávního ustanovení úspěšně vytýkat.

16. Závěrem státní zástupkyně navrhla, aby Nejvyšší soud dovolání obviněného V. Č. odmítl podle § 265i odst. 1 písm. a) tr. ř. jako nepřijatelné a dovolání obviněného M. D. podle § 265i odst. 1 písm. e) tr. ř. jako zjevně neopodstatněné. Současně navrhla, aby tak Nejvyšší soud učinil za podmínek § 265r odst. 1 písm. a) tr. ř. v neveřejném zasedání, a to i pro případ jiných rozhodnutí Nejvyššího soudu, než jsou uvedena v § 265r odst. 1 písm. a), b) tr. ř. [§ 265r odst. 1 písm. c) tr. ř.].

17. K reakci obviněného M. D. na vyjádření nejvyššího státního zástupce (podání zpracované obhájcem obviněného dne 20. 7. 2017) nebylo Nejvyšším soudem přihlíženo, neboť bylo doručeno až po jeho rozhodnutí (do datové schránky dodáno v 23.34 hod.).

III.

Přípustnost dovolání

18. Nejvyšší soud jako soud dovolací (§ 265c tr. ř.) nejprve zkoumal, zda v této trestní věci jsou dovolání přípustná, zda byla podána v zákonné lhůtě a na místě, kde lze taková podání učinit, a zda je podaly osoby oprávněné. Shledal přitom, že tomuto požadavku vyhovuje pouze dovolání obviněného M. D., které je přípustné podle § 265a odst. 1, 2 písm. h) tr. ř., dovolání bylo podáno osobou oprávněnou [§ 265d odst. 1 písm. b), odst. 2 tr. ř.], v zákonné lhůtě a na místě, kde lze podání učinit (§ 265e odst. 1, 2 tr. ř.), přičemž splňuje i obsahové náležitosti dovolání (§ 265f tr. ř.).

IV.

Důvodnost dovolání

obecná východiska

19. Protože dovolání lze podat jen z důvodů taxativně vyjádřených v § 265b tr. ř., Nejvyšší soud dále posuzoval, zda obviněným vznesené námitky naplňují jím uplatněný dovolací důvod.

20. Důvod dovolání podle § 265b odst. 1 písm. g) tr. ř. je dán v případech, kdy rozhodnutí spočívá na nesprávném právním posouzení skutku nebo jiném nesprávném hmotně právním posouzení. Uvedenou formulací zákon vyjadřuje, že dovolání je určeno k nápravě právních vad rozhodnutí ve věci samé, pokud tyto vady spočívají v právním posouzení skutku nebo jiných skutečností podle norem hmotného práva (např. též v otázce, jaký trest zda samostatný či souhrnný měl být obviněnému uložen), nikoliv z hlediska procesních předpisů. Skutkový stav je při rozhodování o dovolání hodnocen pouze z toho hlediska, zda skutek nebo jiná okolnost skutkové povahy byly správně právně posouzeny, tj. zda jsou právně kvalifikovány v souladu s příslušnými ustanoveními hmotného práva. Případy, na které dopadá ustanovení § 265b odst. 1 písm. g) tr. ř., je tedy nutno odlišovat od případů, kdy je rozhodnutí založeno na nesprávném skutkovém zjištění. Dovolací soud musí vycházet ze skutkového stavu tak, jak byl zjištěn v průběhu trestního řízení a jak je vyjádřen především ve výroku odsuzujícího rozsudku, a je povinen zjistit, zda je právní posouzení skutku v souladu s vyjádřením způsobu jednání v příslušné skutkové podstatě trestného činu s ohledem na zjištěný skutkový stav.

21. Nejvyšší soud dále zdůrazňuje, že ve smyslu ustanovení § 265b odst. 1 tr. ř. je dovolání mimořádným opravným prostředkem určeným k nápravě výslovně uvedených procesních a hmotně právních vad, ale nikoli k revizi skutkových zjištění učiněných soudy prvního a druhého stupně ani k přezkoumávání jimi provedeného dokazování. Těžiště dokazování je totiž v řízení před soudem prvního stupně a jeho skutkové závěry může doplňovat, popřípadě korigovat jen soud druhého stupně v řízení o řádném opravném prostředku (§ 259 odst. 3, § 263 odst. 6, 7 tr. ř.). Tím je naplněno základní právo obviněného dosáhnout přezkoumání věci ve dvoustupňovém řízení ve smyslu čl. 13 Úmluvy a čl. 2 odst. 1 Protokolu č. 7 k Úmluvě.

22. Ze skutečností výše uvedených vyplývá, že východiskem pro existenci dovolacího důvodu podle § 265b odst. 1 písm. g) tr. ř. jsou v pravomocně ukončeném řízení stabilizovaná skutková zjištění vyjádřená především v popisu skutku v příslušném výroku rozhodnutí ve věci samé, popř. i další soudem (soudy) zjištěné okolnosti relevantní z hlediska norem hmotného práva (trestního, ale i jiných právních odvětví). Alternativa daná vadou spočívající v jiném nesprávném hmotně právním posouzení se může týkat i výroku o povinnosti obviněného nahradit škodu nebo nemajetkovou újmu způsobenou trestným činem nebo vydat bezdůvodné obohacení získané trestným činem, ovšem jen tehdy, jestliže dovolatel namítá porušení hmotného práva.

23. Důvod dovolání podle § 265b odst. 1 písm. l) tr. ř. je dán tehdy, pokud bylo rozhodnuto o zamítnutí nebo odmítnutí řádného opravného prostředku proti rozsudku nebo usnesení uvedenému v § 265a odst. 2 písm. a) až g) tr. ř., aniž byly splněny procesní podmínky stanovené zákonem pro takové rozhodnutí nebo přestože byl v řízení mu předcházejícím dán důvod dovolání uvedený v písmenech a) až k). Dovolací důvod podle § 265b odst. 1 písm. l) tr. ř. tedy může být naplněn ve třech různých situacích. K prvním dvěma (alternativa první) dochází tehdy, kdy rozhodnutí nadřízeného soudu je vydáno, aniž bylo napadené rozhodnutí meritorně přezkoumáno, tj. (1.) byl řádný opravný prostředek zamítnut z tzv. formálních důvodů podle § 148 odst. 1 písm. a) či b) tr. ř. nebo podle § 253 odst. 1 tr. ř., přestože nebyly splněny procesní podmínky stanovené pro takové rozhodnutí, nebo (2.) bylo-li odvolání odmítnuto pro nesplnění jeho obsahových náležitostí podle § 253 odst. 3 tr. ř., ačkoli oprávněná osoba nebyla řádně poučena nebo jí nebyla poskytnuta pomoc při odstranění vad odvolání (viz § 253 odst. 4 tr. ř.). Třetí případ (alternativa druhá) představuje situace, kdy řádný opravný prostředek byl zamítnut z jakýchkoli jiných důvodů, než jsou důvody uvedené výše (varianta první), ale řízení předcházející napadenému rozhodnutí je zatíženo vadami, které jsou ostatními dovolacími důvody podle § 265b odst. 1 písm. a) až k) tr. ř.

24. Přezkoumával-li soud druhého stupně některé napadené rozhodnutí uvedené v § 265a odst. 2 písm. a) až g) tr. ř. na podkladě řádného opravného prostředku (odvolání nebo stížnosti) věcně a zamítl jej vzhledem k tomu, že neshledal takový řádný opravný prostředek důvodným [a to u odvolání podle § 256 tr. ř. a u stížnosti podle § 148 odst. 1 písm. c) tr. ř.], pak je možno dovolací důvod podle § 265b odst. 1 písm. l) tr. ř. uplatnit jen v jeho druhé alternativě, tj. byl-li v řízení, které předcházelo uvedenému zamítavému rozhodnutí, dán důvod dovolání uvedený v písm. a) až k) ustanovení § 265b odst. 1 tr. ř. Podstatou této alternativy dovolacího důvodu podle § 265b odst. 1 písm. l) tr. ř. je skutečnost, že dovolateli sice nebylo odepřeno právo na přístup k soudu druhého stupně, ale tento soud – ač v řádném opravném řízení věcně přezkoumával napadené rozhodnutí soudu prvního stupně – neodstranil vadu vytykanou v řádném opravném prostředku, zakládající některý z dovolacích důvodů podle § 265b odst. 1 písm. a) až k) tr. ř., nebo navíc sám zatížil řízení či své rozhodnutí takovou vadou.

25. Z hlediska rozhodování dovolacího soudu je vhodné připomenout, že Nejvyšší soud je vázán uplatněnými dovolacími důvody a jejich odůvodněním (§ 265f odst. 1 tr. ř.) a není povolán k revizi napadeného rozhodnutí z vlastní iniciativy. Fundovanou argumentaci tohoto mimořádného opravného prostředku má zajistit povinné zastoupení obviněného obhájcem – advokátem (§ 265d odst. 2 tr. ř.).

26. Na podkladě těchto východisek přistoupil Nejvyšší soud k posouzení dovolání obviněných.

vlastní posouzení dovolání

K dovolání podanému obviněným V. Č.

27. Nejvyšší soud, předtím než přikročil k posouzení oprávněnosti námitek vznesených dovolatelem, nejprve zkoumal podmínky přípustnosti dovolání a shledal, že dovolání obviněného V. Č. nesplňuje zákonné podmínky vymezující přípustnost dovolání podle § 265a tr. ř., a proto je dovolání tohoto obviněného nezbytné hodnotit jako nepřipustné.

28. Podle § 265a odst. 1 tr. ř. lze dovoláním napadnout pravomocné rozhodnutí soudu ve věci samé, jestliže soud rozhodl ve druhém stupni a zákon to připouští. Podle odst. 2 téhož ustanovení se rozhodnutím ve věci samé rozumí a) rozsudek, jímž byl obviněný uznán vinným a uložen mu trest, popřípadě ochranné opatření nebo bylo upuštěno od potrestání, b) rozsudek, jímž byl obviněný obžaloby zproštěn, c) usnesení o zastavení trestního stíhání, d) usnesení o postoupení věci jinému orgánu, e) usnesení, jímž bylo uloženo ochranné opatření, f) usnesení o podmíněném zastavení trestního stíhání, g) usnesení o schválení narovnání, nebo h) rozhodnutí, jímž byl zamítnut nebo odmítnut řádný opravný prostředek proti rozsudku nebo usnesení uvedenému pod písmeny a) až g). V posuzované věci je podstatná ta část ustanovení § 265a odst. 2 písm. a) tr. ř., podle které lze dovoláním napadnout rozhodnutí ve věci samé, jímž se rozumí rozsudek, jímž byl obviněný uznán vinným a uložen mu trest, případně ochranné opatření nebo bylo upuštěno od potrestání. Takovým odsuzujícím rozsudkem může být i rozhodnutí odvolacího soudu vydané podle § 259 odst. 3 tr. ř. po zrušení rozsudku prvostupňového soudu z některého z důvodů upravených v § 258 odst. 1 tr. ř. Vždy je však nezbytné, aby se jednalo o odsuzující rozsudek ve smyslu § 265a odst. 1, odst. 2 tr. ř.

29. Rozsudek Krajského soudu v Brně ze dne 3. 11. 2016, č. j. 9 To 119/2016-1637, však za rozsudek ve věci samé ve smyslu § 265a odst. 1, odst. 2 písm. a) tr. ř. nelze považovat. Proti rozsudku Okresního soudu ve Žďáru nad Sázavou ze dne 11. 11. 2015, č. j. 3 T 26/2014-1518 podali odvolání pouze obvinění J. D., P. T., M. D., P. J., K. V. a poškozená organizace TOKOZ, a. s., která tímto rozsudkem byla podle § 229 odst. 1 tr. ř. odkázána s uplatněným nárokem na náhradu škody na řízení ve věcech občanskoprávních. Jediným obviněným, který odvolání proti tomuto rozsudku

nepodal, byl obviněný V. Č. Odvolací soud na podkladě takto uplatněných odvolání obviněných rozhodl způsobem upraveným v § 258 odst. 1 písm. b), f), odst. 2 tr. ř. a napadený rozsudek Okresního soudu ve Žďáru nad Sázavou ze dne 11. 11. 2015, č. j. 3 T 26/2014-1518, zrušil toliko ve výroku o trestu z podnětu odvolání obviněného P. T. ve vztahu k tomuto obviněnému z důvodů rozvedených na str. 8-9 rozsudku a ve výroku o náhradě škody z podnětu odvolání poškozené organizace a podle § 228 odst. 1 tr. ř. rozhodl o povinnosti obviněných J. D., M. D., P. J. a V. Č. povinnost uhradit společně a nerozdílně poškozené organizaci TOKOZ, a. s. škodu způsobenou trestnou činností ve výši 3.191.381 Kč.

30. Z právě uvedeného plyne, že rozsudek odvolacího soudu nelze považovat za rozhodnutí ve věci samé, jak má na mysli § 265a odst. 1, odst. 2 tr. ř., jelikož odvolací soud se vůbec nezabýval otázkou viny a trestu obviněného V. Č. – ani nemohl vzhledem k tomu, že obviněný odvolání proti rozsudku Okresního soudu ve Žďáru nad Sázavou nepodal – a při své přezkumné činnosti upřel svoji pozornost do částí, proti kterým byla podána odvolání ostatních spoluobviněných. V protikladu k rozhodnutí prvostupňového soudu rozhodl o solidární odpovědnosti jmenovaných obviněných k náhradě škody způsobené trestnou činností. Vzhledem k tomu, že odvolací soud přezkoumával pouze výrok o náhradě škody, aniž by obviněný V. Č. proti odsuzujícímu rozsudku uplatnil právo podat řádný opravný prostředek, nabyl výrok o vině z rozsudku Okresního soudu ve Žďáru nad Sázavou právní moci podle § 139 odst. 2 tr. ř., podle kterého „[o]dvolání podané jen poškozeným a odvolání podané jen zúčastněnou osobou nebrání tomu, aby ostatní části rozsudku nabyly právní moci a byly vykonány. Stejně tak odvolání týkající se jen některého z více obžalovaných nebrání tomu, aby rozsudek u ostatních obžalovaných nabyl právní moci a byl vykonán.“

31. V této souvislosti lze poukázat i na stávající judikaturu Nejvyššího soudu k otázce posuzování přípustnosti dovolání v případech, kdy je podáno odvolání poškozeným do výroku o náhradě škody a obviněný odvolání proti odsuzujícímu rozsudku nepodá. Podle usnesení Nejvyššího soudu ze dne 17. 5. 2006, sp. zn. 3 Tdo 489/2006, nebo usnesení téhož soudu ze dne 26. 8. 2015, sp. zn. 6 Tdo 615/2015, nelze za přípustné považovat dovolání obviněného, které směřuje proti rozhodnutí odvolacího soudu, jestliže předmětem jeho posouzení nebyla otázka viny nebo trestu obviněného, ale pouze rozhodnutí o nároku poškozeného na náhradu škody.

32. Uvedená konstatování ústí do závěru, že obviněný podal dovolání, které je nepřípustné, a proto bylo Nejvyšším soudem odmítnuto podle § 265i odst. 1 písm. a) tr. ř.

K dovolání podanému obviněným M. D.

33. Jiná je situace ohledně obviněného M. D. Jeho dovolání je přípustné, neboť jím napadá rozhodnutí soudu druhého stupně, jímž bylo rozhodnuto i o jeho odvolání, jež zaměřil do výroků o vině a trestu obsažených v rozsudku soudu prvního stupně. Protože námitky v mimořádném opravném prostředku obsažené vyhodnotil Nejvyšší soud jako dovolací argumentaci, jež neumožňuje, aby o dovolání tohoto obviněného mohlo být rozhodnuto způsobem upraveným v § 265i odst. 1 tr. ř., tj. formou jeho odmítnutí, přezkoumal podle § 265i odst. 3 tr. ř. napadený rozsudek a řízení mu předcházejí a učinil následující poznatky.

34. Obviněný se kasace rozsudku odvolacího soudu domáhá na podkladě obsahově obdobné argumentace, již v rámci svého řádného opravného prostředku (viz odvolání obviněného M. D. na č. l. 1544-1545) brojil proti rozsudku soudu prvního stupně, současně však v souvislosti s tvrzeným porušením práva na spravedlivý proces poukazuje i na procesní vady soudu druhého stupně, jejichž zhodnocení z tohoto aspektu vyjádření státní zástupkyně neobsahuje.

35. Z hlediska rozhodnutí o dovolání tohoto obviněného jsou podstatná zjištění o charakteru jeho

řádného opravného prostředku a způsobu naložení odvolacího soudu s ním. Podstatou odvolání obviněného byl jeho nesouhlas s výrokem o vině a trestu z rozsudku Okresního soudu ve Žďáru nad Sázavou. V písemném vyhotovení odvolání (části I. - č. l. 1544v.) obviněný sdělil, že „podává odvolání do výroků 1) a 2) citovaného rozsudku co do viny, tj. do všech výroků týkajících se viny obžalovaného M. D., a dále obžalovaný podává odvolání do výroku o trestu v celém rozsahu.“ V následujících částech II., III. a IV. odvolání dále rozvedl důvody, které ho vedly k podání řádného opravného prostředku. V části V. pak navrhl, aby odvolací soud „zrušil výrok o vině obžalovaného M. D. dle bodů 1) a 2) této části citovaného rozsudku a výrok o trestu uloženém obžalovanému M. D. v celém rozsahu a vrátil v rozsahu tohoto zrušení věc soudu I. stupně, příp. aby za splnění zákonných podmínek odvolací soud sám rozhodl ve věci o změně citovaného rozsudku...“, a to způsobem v této části odvolání uvedenými.

36. Odvolací soud při posouzení odvolání obviněného M. D. vyšel z toho (viz rozsudek založený na č. l. 1637-1647), že „[o]dvolání obviněného původně směřovalo do všech výroků napadeného rozsudku, kdy teprve u veřejného zasedání toto bylo omezeno pouze do druhu a výše trestu. Kdy navrhl, aby mu byl uložen mírnější trest odnětí svobody, než byl uložen soudem I. stupně a na daleko kratší zkušební dobu.“ (str. 6 odůvodnění rozsudku). V návaznosti na tato konstatování se zabýval podstatou odvolání obviněného na str. 9 rozsudku (č. l. 1645) v tomto užším rozsahu (toliko v reakci na druh a výměru trestu dovolateli uloženému), kde se omezil na stručné a formální konstatování, že „[p]okud se jedná o odvolání obžalovaného M. D., tak v tomto směru krajský soud pochybení neshledal. Jeho role a rozsah trestné činnosti je prakticky shodný s rozsahem trestné činnosti obžalovaného T. a o něco větší než u obžalovaného V. Č. Z výpovědí jednotlivých obžalovaných vyplynulo, že snad M. D. má největší podíl na zisku, kdy samozřejmě podstatnou část peněžních prostředků si ponechal obžalovaný D., kdy sice tento obžalovaný taktéž přispíval na náhradu škody, avšak podstatně menší částkou, než obžalovaný T. v celkovém souhrnu částkou 68.000 Kč na náhradě škody, na rozdíl od obžalovaného D., který se k věci postavil zcela zády, kdy i tomuto obžalovanému svědčí stejné polehčující i přitěžující okolnosti, tak jak je konstatuje soud I. stupně, takže odvolací soud má za to, že uložený trest, stejně jako u ostatních v rámci trestní sazby 2 až 8 let je trestem přiměřeným a uložený trest těsně nad dolní hranicí trestní sazby s již zmíněnou škodou přesahující 3 mil. Kč, je spíše trestem mírným, než přiměřeně přísným.“

37. Odvolací soud se ve své argumentaci omezil toliko na přezkoumání závěru o druhu a adekvátnosti výše uloženého trestu, aniž by se věcně zabýval i otázkou viny dovolatele, ač k přezkoumání tohoto výroku měl jednoznačně přistoupit, neboť k tomu byl povinen podle § 254 odst. 1 tr. ř. Z obsahu spisu totiž neplyne žádná skutečnost, jež by odvolacímu soudu umožňovala oprávněně vyvodit závěr o zúžení rozsahu podaného odvolání obviněným.

38. Rozsah přezkumné povinnosti odvolacího soudu ve vztahu ke své osobě vymezil obviněný M. D. závazně formulací svého řádného opravného prostředku, jehož vyhotovení vypracované jeho obhájcem splňovalo obsahové náležitosti tohoto druhu opravného prostředku vymezené zněním § 249 odst. 1 tr. ř. Vymezil-li, v kterých výrocích je rozsudek napadán a jaké vady jsou vytýkány rozsudku nebo řízení, které rozsudku předcházelo, což - s ohledem na citaci a další konstatování obsažené v bodě 34. tohoto usnesení - učinil, pak založil povinnost odvolacího soudu přezkoumat zákonnost a odůvodněnost těchto obviněným výslovně napadených výroků, neboť obviněný byl osobou oprávněnou tyto výroky napadnout [§ 246 odst. 1 písm. b) tr. ř.] a odvolací soud učinil závěr o včasnosti podání odvolání obviněným. K omezení rozsahu přezkoumání napadeného rozsudku by odvolací soud mohl přistoupit jen tehdy, pokud by z projevu vůle obviněného, stran něhož by nevznikly žádné pochyby, že jím modifikuje rozsah, jímž rozsudek soudu prvního stupně nadále odvoláním napadá, vyplynulo, že žádá o přezkoumání zákonnosti a odůvodněnosti rozsudku nalézacího soudu v užším rozsahu oproti vymezení obsaženém v jeho písemném vyhotovení. K takovému poznatku ve věci posuzované nelze dojít.

39. Odvolací soud k projednání odvolání obviněných a poškozeného nařídil veřejné zasedání na den 20. 10. 2016, v němž se podanými opravnými prostředky začal zabírat. Z protokolu o tomto veřejném zasedání (č. l. 1597) plyne, že obhájce obviněného M. D. byl vyzván k přednesu odvolání a ten odkázal na jeho písemné odůvodnění „s tím, že zdůraznil podstatné důvody v něm uvedené.“ Obviněný M. D., který byl po zákonném poučení podle § 33 tr. ř., § 93 odst. 1 tr. ř., § 95 odst. 2 tr. ř. a § 215 odst. 2 tr. ř. vyzván, aby se k věci vyjádřil, uvedl „[s]louhlasím s panem T., stejně i já se snažím nahradit firmě nějakou škodu. Byl jsem pouze u šesti případů, ne u všech. Pracuji jako řidič ve firmě S. ve Ž. n. S., mám přítelkyni, bezdětný. Jiné trestní stíhání proti mně není vedeno.“ V rámci přednesů konečným návrhům obhájce obviněného M. D. sdělil „[o]dkazuji na návrh uvedený v písemně podaném odvolání...“. K vyhlášení rozhodnutí odvolacím soudem uvedeného dne nedošlo (veřejné zasedání bylo odročeno na den 3. 11. 2016). Při odročeném veřejném zasedání byly procesní strany opětovně vyzvány k přednesení konečných návrhů, přičemž podle protokolu o tomto veřejném zasedání konaném (č. l. 1623-1624) obhájce obviněného JUDr. Jaroslav Pavlas, Ph.D., resp. v substituci Mgr. Lukeš uvedl: „[n]avrhuje, aby byl rozsudek soudu I. stupně zrušen a obžalovanému byl uložen mírnější trest s kratším odkladem.“

40. Jelikož vyjádření obhájce obviněného, ani jeho vlastní projev („Už jsem všechno jednání řekl, nemám, co bych dodal.“) neobsahuje žádné explicitní vyjádření, že by tento odvolatel omezil rozsah svého opravného prostředku do podoby napadající toliko výrok o trestu, lze usuzovat (neboť toto v odůvodnění rozsudku odvolacího soudu vyloženo není), že závěr o omezení opravného prostředku do podoby odvolacím soudem interpretované založil označený soud na vyjádření obhájce učiněné dne 3. 11. 2016 v podobě jeho citace zmíněné výše. K takovému závěru však odvolací soud nebyl oprávněn. Lze sice připustit, že takto přednesený konečný návrh není konzistentní s petitum v jeho písemné podobě na č. l. 1545v., ani návrhem, jenž obhájce obviněného přednesl při veřejném zasedání (a konec konců ani odvolací argumentací, na níž byl opravný prostředek vystaven), avšak toliko z faktu, že je vyjádřením časově posledním (nota bene nekorigovaným samotným obviněným) nelze činit právní závěr, který dovodil odvolací soud. Nelze totiž pomíjet celkové vyznění vystoupení odvolatele (resp. v jeho zájmu jednajícího obhájce u předcházejícího veřejného zasedání), které zcela jednoznačně směřovalo ke zvrácení všech výroků, které se obviněného dotýkaly. Ostatně v logické linii se zaměření opravného prostředku (včetně zpochybnění věrohodnosti spoluobviněného J. D.) byl obviněným uplatněn důkazní návrh na jeho výslech odvolacím soudem (viz níže). Měl-li za dané situace odvolací soud s ohledem na vyznění konečného návrhu obhájce předneseného při veřejném zasedání dne 3. 11. 2016 pochybnost o rozsahu napadení rozsudku odvoláním obviněného, měl tuto svoji pochybnost odstranit konkrétním dotazem, jímž by si vytvořil zákonné podmínky pro případné omezení rozsahu přezkoumání napadeného rozsudku. Pokud tak neučinil, postupoval při svém rozhodování svévolně, neboť vyjádření obhájce, jež bylo (i s ohledem na skutečnost, že uložení mírnějšího trestu se odvolatel domáhal i při současném požadavku na omezení rozsahu jeho trestní odpovědnosti navrženou korekcí výroku o vině pro případ, že by ve věci rozhodoval soud odvolací) interpretovatelné v souladu s celkovým zaměřením podaného dovolání vyložil způsobem nevyjadřujícím vůli odvolatele. K taktovému závěru je třeba dojít i s ohledem na obsah jeho mimořádného opravného prostředku, jímž se domáhá kasace napadeného rozsudku odvolacího soudu rovněž proto, aby tento správnost rozsudku soudu prvního stupně posoudil na podkladě námitek, jimiž brojil i proti výroku o vině.

41. Odvolací soud svým postupem porušil právo obviněného na obhajobu podle čl. 40 odst. 3 Listiny, jelikož v rozporu s procesními předpisy rozhodl o omezení své přezkumné povinnosti toliko ve vztahu k výroku o trestu. Pokud své rozhodnutí založil na argumentačním vypořádání se toliko s částí odvolacích námitek, obsahově spjatých s výrokem o trestu, ač jeho povinností bylo reagovat i na výhrady odvolatele, jimiž brojil proti výroku o vině, nepřípustně zasáhl do práva obviněného garantovaného čl. 2 odst. 1 věty první protokolu č. 7 k Úmluvě (Každý, koho soud uzná vinným z trestného činu, má právo dát přezkoumat výrok o vině nebo trestu soudem vyššího stupně.), neboť to

nenalezlo v důsledku nezákonného postupu odvolacího soudu svého úplného uplatnění.

42. Povinností odvolacího soudu je respektovat ústavně garantované právo obviněného na obhajobu, z něhož vyplývá požadavek, aby se odvolací soud vypořádal s námitkami odvolatele, jimiž toto své právo realizuje (viz i čl. 2 odst. 1 Protokolu č. 7 k Úmluvě o ochraně lidských práv a svobod). Tuto povinnost odvolací soud porušuje, pokud ignoruje námitky odvolatele vůči důkazům, na něž nalézací soud odkazuje jako na klíčové pro učiněné skutkové závěry (srov. nálezn sp. zn. II. ÚS 122/96 ze dne 24. 3. 1998). Vzhledem k tomu, že Nejvyšší soud shledal na základě dovolacích námitek obviněného porušení tohoto práva, nezbylo mu nic jiného, než cestou kasace dovoláním napadeného rozsudku realizovat svoji povinnost plynoucí z jeho postavení garanta reálnosti práva obviněného na spravedlivý proces podle čl. 36 Listiny v rámci soustavy obecného soudnictví.

43. Postup odvolacího soudu, který svévolně odmítne reagovat na námitky obviněného realizujícího právo na přístup k soudu druhé instance, neodpovídá systému přezkumu rozhodnutí soudu nižšího stupně soudem stupně vyššího, a proto ani nenaplnjuje ústavně zaručené základní právo obviněného na soudní ochranu a z ní vyplývající právo na spravedlivý proces (usnesení Ústavního soudu ze dne 22. 11. 2016, sp. zn. II. ÚS 2286/16).

44. Rozsah, v němž je odvolací soud povinen podle § 254 tr. ř. přezkoumat napadený rozsudek soudu prvního stupně, určuje zásadně formulací svého řádného opravného prostředku odvolatel. Ten tak zpravidla činí vymezením napadených výroků a uvedením vad, jímž je podle něj rozsudek zatížen (§ 249 odst. 1 tr. ř.), v písemném vyhotovení odvolání. Na jeho podkladě v rozsahu variant plynoucích z aplikace § 254 tr. ř. přezkoumává soud druhého stupně napadený rozsudek. K přezkoumání rozsudku v užším rozsahu může odvolací soud přistoupit jen tehdy, je-li z následného projevu vůle odvolatele (např. jeho vyjádření při veřejném zasedání o odvolání) nepochybné, že své odvolání modifikuje a rozsudek nadále napadá jen v rozsahu nově označených výroků. Samotná nekonzistentnost konečného návrhu obhájce na rozhodnutí soudu předneseného při veřejném zasedání o odvolání s obsahovým zaměřením podaného odvolání neopravňuje odvolací soud k učinění závěru, že odvolatel svůj opravný prostředek omezil (např. že nadále napadá jen výrok o trestu).

45. Protože porušení práva na spravedlivý proces ve výkladu provedeném Ústavním soudem naplňuje dovolací důvod podle § 265b odst. 1 písm. g) tr. ř., shledal Nejvyšší soud důvod ke zrušení dovoláním napadeného rozsudku odvolacího soudu již pro naplnění prvního z dovolacích důvodů dovolání. Současně neprovedení odvolacího řízení způsobem odpovídajícím kogentním ustanovením zákona, tj. příslušným ustanovením trestního řádu upravujícím rozsah přezkumné povinnosti odvolacího soudu a důvody, za nichž lze zamítnout odvolání, zakládá i druhý dovolacím uplatněný důvod dovolání - dovolací důvod podle § 265b odst. 1 písm. l) tr. ř. V posuzované věci totiž nenastaly zákonné podmínky k zamítnutí odvolání obviněného postupem podle § 256 tr. ř., neboť odvolacím soudem dovozený závěr o nedůvodnosti řádného opravného prostředku obviněného nebyl vztažen ke všem výrokům (konkrétně výroku o vině), které byly jeho odvoláním napadeny.

46. Závěr o porušení práva obviněného na spravedlivý proces (a tím i důvodnost kasace napadeného rozsudku) jsou dále podporovány zjištěními dovolacího soudu o způsobu naložení odvolacího soudu s důkazním návrhem dovolatele, jenž prostřednictvím svého obhájce uplatnil při veřejném zasedání konaném dne 20. 10. 2016 (č. l. 1596v.). Z protokolu o veřejném zasedání plyne, že obviněný jeho prostřednictvím navrhl svůj procesní výslech odvolacím soudem. Ačkoli si soud druhého stupně rozhodnutí o tomto návrhu vyhradil do závěrečné porady, z protokolů o veřejném zasedání (žádného z nich) neplyne, že by o něm rozhodl a žádná zmínka o něm se neobjevuje ani v odůvodnění vyhotoveného rozsudku. Důvody tohoto postupu odvolacího soudu nejsou zřejmé. Mělo-li by vysvětlení spočívat v tom, že k dotazu učiněného při veřejném zasedání dne 3. 11. 2016 obviněný sám, ani prostřednictvím obhájce již důkazní návrh neuplatnil („Strany trestního řízení dotázány

podle § 215 odst. 4 trestního řádu, návrhy na doplnění dokazování nečiní.“), pak jde o situaci obdobnou výše popsané. Měl-li odvolací soud za to, že obviněný na dříve (při prvním veřejném zasedání o odvolání) vzneseném důkazním návrhu netrvá, měl toto náležitě objasnit. S ohledem na vyjádření soudu (viz i protokolace na č. l. 1597 „... o rozhodnutí návrhu obhájce o výslechu obžalovaného D. ponechává do závěrečné porady senátu.“) lze totiž důvodně usuzovat, že obviněný očekával, že se odvolací soud jeho důkazním návrhem bude zabírat, což potvrzuje i cestou dovolací námitky.

47. Za daných zjištění je proto třeba dát obviněnému za pravdu v tom, že odvolací soud procesně přijatelným způsobem nerozhodl o jím uplatněném návrhu na doplnění dokazování, jelikož na jím vznesený důkazní návrh nijak nereagoval. Podle doktríny opomenutých důkazů je opomenutým důkazem zejména takový důkaz, jehož provedení má zásadní význam pro posouzení otázky viny, avšak obecný soud jej bez věcně adekvátního odůvodnění zamítne, eventuálně zcela opomene, což znamená, že ve vlastních rozhodovacích důvodech o něm ve vztahu k jeho zamítnutí nebyla zmínka buď žádná, či toliko okrajová a obecná, neodpovídající povaze a závažnosti věci (viz usnesení Ústavního soudu ze dne 29. 4. 2015, sp. zn. II. ÚS 3538/14, nebo usnesení ze dne 7. 10. 2014, sp. zn. IV. ÚS 591/14). Jakkoli dovolací soud nepředjímá materiální aspekty této námitky, zejména skutečnost, zda důkazní návrh vznesený obhajobou při veřejném zasedání má být posouzen jako návrh mající důkazní potenci přinést významná zjištění pro posouzení otázky viny dovolatele, nezbylo než dát obviněnému za pravdu v tom, že odvolací soud nijak na tento důkazní návrh obviněného nereagoval, čímž své rozhodnutí zatížil vadou výše vymezenou.

48. Z uvedených důvodů Nejvyšší soud o dovolání tohoto obviněného rozhodl tak, že z jeho podnětu podle § 265k odst. 1, 2 tr. ř. částečně zrušil rozsudek Krajského soudu v Brně ze dne 3. 11. 2016, č. j. 9 To 119/2016-1637, ve výrocích, jímž bylo podle § 256 tr. ř. zamítnuto odvolání obviněného M. D. a jímž byla podle § 228 odst. 1 tr. ř. uložena tomuto obviněnému povinnost společně a nerozdílně s obviněnými J. D., P. T. a V. Č. zaplatit škodu ve výši 3.191.381 Kč poškozenému TOKOZ a.s., se sídlem Ž.n.S., jakož i všechna další rozhodnutí na zrušenou část rozhodnutí obsahově navazující, pokud vzhledem ke změně, k níž došlo zrušením, pozbyla podkladu.

49. Důvod pro zrušení rozsudku odvolacího soudu v tomto rozsahu je dán skutečnostmi výše vyloženými. Výrok o zamítnutí odvolání obviněného bylo třeba zrušit z důvodů uvedených v bodě 43. tohoto usnesení, výrok o povinnosti obviněného uhradit společně a nerozdílně s označenými spoluobviněnými škodu poškozenému bylo třeba zrušit proto, že samostatně (po zrušení výroku o vině) nemohl obstát.

50. Podle § 265l odst. 1 tr. ř. Nejvyšší soud Krajskému soudu v Brně přikázal, aby ji v potřebném rozsahu znovu projednal a rozhodl. Úkolem odvolacího soudu je znovu projednat odvolání obviněného M. D., a to v rozsahu, v němž své odvolání proti rozsudku Okresního soudu ve Žďáru nad Sázavou ze dne 11. 11. 2015, č. j. 3 T 26/2014-1518, podal. V uvedeném směru se připomíná, že orgán činný v trestním řízení, jemuž věc byla přikázána k novému projednání a rozhodnutí, je vázán právním názorem, který vyslovil ve svém rozhodnutí Nejvyšší soud. Součástí tohoto projednání učiní odvolací soud i rozhodnutí o důkazním návrhu, jenž obviněný vůči němu uplatnil.

zdroj: www.nsoud.cz

Právní věta - redakce.

© EPRAVO.CZ - Sběrka zákonů, judikatura, právo | www.epravo.cz

Další články:

- [Adhezní nárok \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Stížnost proti usnesení o zahájení trestního stíhání](#)
- [Účinné vyšetřování \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Vazba \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Výkon trestu \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Trestní odpovědnost](#)
- [Předávací vazba \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Trestní odpovědnost \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Oběť trestného činu](#)
- [Dohoda o vině a trestu](#)
- [Zajištění nároku poškozeného](#)